

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA

A kiadóhivatalban átvéve.
Egyes évre 10 k.
Negyedévre 4 k.
Melyben máshoz kordra:
Egyes évre 20 kor.
Negyedévre 8 k.
Védkez postán szállítva:
Egyes évre 24 kor.
Negyedévre 10 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hűtő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállal felelősséget.

Előfizetők és hirdetősek a kiadó-
hivatalhoz tartoznak.

XI. évfolyam 243. szám.

Nagyvárad.

Vasárnap 1915 október 24.

Nagyvárad közönségéhez!

A tél ismét a harctéren találja katonáinkat.

Gondoljunk valamennyien rájuk, érezzük át nélkülözéseiket, szenvedéseiket és minden erőnkkel tegyük számukra elviselhetőbbé a haza védelmének emberfeletti munkáját.

Halottak napja előtt állunk. Osszuk meg szeretetünket a halottak és élők között. Amikor áldozunk a szent kegyeletnek, adózunk egyben a halál veszedelmével dacoló, az elmulással büszkén szembe tekintő magyar harcosoknak is.

Övék a veszedelem, a hőskök az élet önfeláldozó kockázata; — miénk az ellenség szemben biztosított békés otthon és így reánk vár az érték való köteleességek bőkezű teljesítése is.

Halottak napján a nagyvárad-i hőskök számára kérek abból a pénzből, melyet

polgártársaim a sirok diszesebb megkoszoruzására szántak.

Legyen ez évben a hantokon a méeses fénye gyengébb, a koszorúk szerények és amit máshor az ékebb kivilágításra, a dus virágfüzérekre költöttek, adja oda mindenki arra a célra, hogy belőle a tél beköszöntésekor katonáinknak az emlékezés ajándékait beszereshessük.

Sirjukban nyugvó mieinknek a szívek kegyeletével tartozunk, de a lövészárkokban fázlódó katonákra vagyonunk és tehetségünk önzetlen felajánlásával kell emlékeznünk.

Felkérem Nagyvárad polgárait, hogy halottak napjára szánt koszeruit egészben vagy részben váltsa meg a nagyvárad-i katonáknak küldendő adományok javára.

Az idén is el fogja vinni a mi küldeményünk a hőskökhöz együttérzésünk és szeretetünk üzenetét, az idén is gondolni fogunk rájuk és a diadal gyönyörei mellé a hazai megemlékezés, az itthoni ajándék megérkezésének örömeit fogjuk juttatni nekik, akik oly messze esnének tőlünk, ha áldozatkészségünk varázslatával közelebb nem hozzuk magunkhoz őket.

Minden összeget elfogad a polgármesteri hivatal.

Nagyvárad, 1915. október 22.

Rimler Károly
polgármester.

Hadikölcsön jegyzések a Magyar Általános Hitelbank nagyvárad-i fiókjánál.

A Magyar Általános Hitelbank itteni fiókjától kaptuk az alábbi kimutatást a nála történt nagyobb hadikölcsön jegyzésekről. — Ebből is látható, hogy az egyházi férfiak vezetnek áldozatkészségükkel ezen hazafias akciónál. Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t., megyés püspök maga egy millióval szerepel a kimutatásban, de a megyés püspöknek nem egyetlen jegyzése ez, mert más intézeteknél több mint egynegyed milliót jegyzett, úgy hogy az előbbi kölcsönöknél eszközölt jegyzéseivel együtt összes jegyzései a két milliót megközelítik.

A várad-i káptalan nem szerepel e kimutatáson, mert a székes káptalan egy fél milliót a nagyvárad-i takarékpénztárnál jegyzett. Már megírtuk, hogy a káptalan egy milliót jegyzett az előbbi jegyzéseknél. Itt kell említenünk az egyházmegyei alapítványi pénztár jegyzéseit is, mely a különféle egyházmegyei alapokból szintén fél millióra rug.

Elöl jár a hazafias áldozatban dr Radu Demeter gör. kath. megyés püspök is 100.000 koronával.

Hatalmas összeggel szerepel e kimutatásban dr Lányi József tinnini felsz. püspök, lekéri apát, aki negyedmilliót jegyzett.

Ezek a jegyzések mutatják, hogy Nagyvárad katolikus papsága mennyire szíven viseli a haza sorsát, ezt azzal is tanúsítva, hogy óriási összegekkel kapcsolódik bele a haza ügyének érdekösségébe.

A kimutatás a következő:

A Magyar Általános Hitelbank Nagyvárad-i fiókjánál a harmadik magyar hadikölcsönre ezideig bejelentett nagyobb jegyzések:

Gróf Széchenyi Miklós püspök 1.000.000,
dr Radu Demeter gör. kath. püspök 100.000,

Divat értesítés elsőrangú női szabóság.

Tisztelettel értesítem a n. é. hölgy közönséget, hogy az őszi és téli divat összes újdonságai teljes választékban raktára érkeztek. Méret utáni rendelvények leggyorsabban eszközöltetnek, kész női blousok, pongyolák, kabátok, divat kelmék, selymek, bársonyok, kalapok, vásznak, fehérneműk, ernyők, ridiculők, hairsnyák, keztyűk, szőnyeg-, függöny-, paplanok és takarók legjobban beszerezhetők

Czillér Imre
nagyvárad-házában
Szent László-tér.

dr. Lányi József felsz. püspök, lekeri apát 250,000, Grócz Béla nagyprépost 30,000, dr. Karácsonyi János kanonok 20,000, Andrány-Károly és Fiai 150,000, Leitner Lázár Nagyváradi 40,000, Diósi Lajos Nagyváradi 50,000, Pick Samu cukorgyári igazgató Sarkad 10,000, Halász Gyula plebános 5,000 Gresinszky Antal plebános 5,000, Hoffmann ezredes 1,000, Miskolczy Barnabás közjegyző 2000 ifj. Berger Sámuel szeszgyáros 13200, felsőbányai Nagy Józsefné 4000, Valló Józsefné 5000,

Seress Barnabás 5000, Kursinszky Kálmáné 2500, Kertész Dezső kereskedő 4500, Schöna Lipót pékmester 3000, Benedek testvérek kereskedő 2000, Gyulavárosi takarékpénztár saját jegyzés 40000, Berekböszörményi takarékpénztár 4700 K.

Ezekon kívül igen sok nagy jegyzés van olyanoktól, kik egyelőre nem engedték nevüket publikáltatni s igen sok ezer koronás és kisebb összegű tétel.

A nagy olasz offenzíva mindenütt összeomlott.

Budapest, okt. 23. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

22-én hajnalban az olaszok csaknem az egész tengeremléki harcúvonalon újra megkezdték rendkívül heves támadásaikat. Mint az előző csatnapokon, tegnap is az összes olasz erőfeszítések hiábavalónak bizonyultak.

Délfelé Javorce lejtőin meghiúsult az ellenség egy erős támadása, amely helyenkint állásainkig jutott ol. A Kra-en a, Wr Mr és a tolméini hídfő más pontjain az olaszok számos újabb támadása omlott véresen össze. Az ellenség tűzértsége súlyos veszteségeket szenvedett. Azon terepet ahol Kozarósnál alpiuk és ahol Colónál barsagliarik támadtak, hullák borítják. Darék csapataink összes hadállásait megtartották.

Plavo környékén az ellenség gyalogsága harmadik rohammal behatolt Jagorinánál lévő árkaikba, de haladéktalanul újra kivertük onnan. A görzi hídfőben az erős tűzértségi tűz egész nap tartott és a Bodzoo magaslapon lévő lövész fedezékünk ellen nagyon hevesse vált. Az ellenségnek egy e magaslát ellen megkísérelt támadást utageink tüze meghiúsította.

A Doberdo fensíkon az ellenség gyalogsága tegnap is ismételt rohamot intézett a Monte San Michelle ellen. Három támadását véresen visszavertük. Csak egyszer sikerült az ellenségnek állásainkba rövid időre bejutni. Egy erőlyes támadással a 43 gyalogezred mindenütt visszavetette. A Monte San Michelle változatlanul birtokunkban van. Egyébként is összeomlott a bátor védelmezők szívós kitartásán az ellenségnek a Doberdo fensík ellen intézett minden támadása. Az olasz gyalogságának egész nap folyton megismételt számos előretörése majdnem kivétel nélkül azzal végződött, hogy a támadók rendetlen futással menekültek.

Karinthiában és Tirolban az olasz tűzértség tüzelése az egész harcúvonalon tart.

Az ellenség legsúlyosabb veszteségeivel utasítottuk vissza a Kol di Lana ellen intézett három támadást és Schluderbachtól délre lévő határhegy elleni egy támadást. Arabbától délre tiroli vadászok rohammal vették be az ellenség egy előretolt hadállását.

A Vilgereuth védőműveinek védő csapataink is visszautasítottuk minden támadást.

A szerbek mindenütt visszavonulnak.

Budapest, október 23. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

Köves tábornok serege tegnap be nyomult a Belgrádból Aranyalovába vezető úton lévő várszerűen lévő Kosmáj hadállásba. A Morava völgyéből előnyomuló német csapatok visszavetették az ellenséget a Jasienica alsó folyásától északra fekvő magaslatokról. Orsovánál egy osztrák magyar és német csapatokból összeállított csoport elfoglalta a Duna déli partján lévő magaslati állásokat és a Tekiánál lévő Elisabeth nevű erődöt.

A szerbek, kiknek harcúvonala számos ponton megingott és szét lett ugrasztva, mindenütt dél felé vonulnak vissza. A szövetségesek üllözik Osztrák magyar csapatok az ellenséget Visegrádnál elűzték a Drinától keletre fekvő magaslatokról. A bolgár első hadsereg tovább nyomult előre Negotinánál Timok középső szakaszán és Kayazevától délkeletre. Höfer.

Kukli falut bevettük.

Budapest, október 23. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Az ellenségnek egyes Nova Alexinecnél megkísérelt meddő támadásaitól eltekintve, a Kolkytól délre lévő harcúvonalon tegnap sem volt semmiféle különösebb esemény. A Styr melletti harcok lefolyása kedvező. Csapatunk rohammal vették be a Sartorytól nyugatra fekvő különös szívóssággal védelmezett Kukli nevű falut.

Osztrák landwehr és lengyel legionáriusok támadásokat intézve az ellenség ellen, minden haretéren bevált X. lovas hadosztályunk ezen harcokban halterágyaink újabb bizonyítékait szolgáltatta. A szövetségesek hadifoglyainak száma néma ny szízzal növekedett.

Egy német zászlóaljakkal megróstitott osztrák magyar hadosztály a tegnapi jelentésben említett harcban, amelyben a Sava felső folyásánál orosz támadásokat vert vissza, 10 orosz tisztet és 1600 főnyi legénységet elfogott.

Höfer.

A román kormány az antant pártiak ellen.

Budapest, október 23. (Saját tud.) Bukarestből jelentik: A „Minervának” egy kormányhoz közelálló politikusa

mondotta, hogy a kormány azonnal elrendeli az ostromállapotot, ha Fi ipescuék a vasárnapra tervezett, de a rendőrprefektus által megtiltott gyűlést megtartanák.

A bolgárok győzelmes előnyomulása.

Berlin, október 23. A Lokalanzeiger szófiai tudósítója táviratozza:

A legszeles déli szárnyon operáló bolgár csapatok már szintén elérték a Szaloniki vasutat, még pedig a Vardar folyónál, Gradec vidékén. Az ellenség ellenállását megtörték és a Vardar több hidját elpusztították. A megvert szerbek között gyenge francia csapatokat is vettek észre.

Vranjától északra a bolgárok megszállották Zlotokovszkát és Leskovác irányába tovább nyomulnak előre. Leskovácól már elküldték a polgári lakosságot. Ezek a csapatok Bojadzsev tábornok északról támadó seregével együtt rettenetes harapófogót alkotnak, a mely Nisnél akar bezáródni.

Az utolsó jelentések szerint Pirof elfoglalása is közvetlenül küszöbön áll. Valamennyi stratégiailag fontos állást a város és a vár körül és a fontos magaslatokat is rohammal elfoglalták a bolgárok, részint pedig a szerbek önként kiűrtették azokat. A szétlőtt erődítések meg lehet figyelni a nehéz bolgár tűzértség rettenetes hatását.

Szerbia romlása.

Konstantinápoly, október 23 Nisből érkezett megbízható hírek szerint a szerbiai vezető körök kétségbeesése és zavara egyre növekedik és elmerüléssel fenyeget minden nyugodt belátást. Az udvar és kísérete Vranska Banjába, egy Nis és Vranja közt lévő kis fürdőkelyre költözködött. A diplomaták csoportja ugyanigy cselekedett és előkészült arra is, hogy Pristinába költözik. Azok a hangok, amelyek a középponti hatalmakkal kötendő gyors békét tanácsolják, egyre nyiltabbak lesznek és mindinkább elszaporodnak. Ha a várva-várt segítség nem érkezik meg az entente részéről, akkor ellenállhatatlan erővel fogja kényszeríteni a közhangulat a kormányt arra, hogy a békéről tárgyaljon. Az udvar és a diplomáciai testület azért költözik Pristinába, mert Szerbia leveretése után innen könnyen menekülhet a királyi család Montenegróba. Péter király tehát újból igénybe veheti a montenegrói azilumot, vagy pedig Monastiron át görög területre menekülhet.

Az antant csapatai visszafordultak Szerbiából.

Amsterdam, október 23. A Reuter ügynökség — mint Londonból táviratozzák — pénteken ezt a közleményt adta ki: A szerb hadsereg el van vágva Szalonikától. A szövetséges csapatokat, amelyek Szalonikiben partraszállottak és elindultak Szerbia felé, vissza kellett rendelni.

Lugano, október 23. A Gazetta del Popolo jelenti, hogy a Szalonikiben partraszállott csapatok parancsot kaptak, hogy ne lépék át a görög határt.

Az antant félelme.

Budapest, október 23. (Saját tudósítónktól.) Parisi politikai körök attól tartanak, hogy a központiak hadseregének a bolgár hadsereggel való egyesülése esetén Románia a központiakhoz csatlakozik.

Görögország részére tett kompenzációk.

Budapest, október 23. (Saját tud.) A Corriere della Sera szerint az antant részéről Görögországnak tett kompenzációkba Szmirna és vidéke, Trácia, Epirusz, Dodekanesz és Kelet Rumélia egy része értendő.

Nem kerül bérlő kezére a villamosmű.

A felügyelő-bizottság ülése.

Megemlékeztünk azokról a tapogatózó beadványokról, amelyekben egyes részvénytársulatok érdeklődtek, hogy nem adja e bérbe Nagyvárad városa a villamosteletet.

A bérbeadás mellett igyekeztek némelyek hangulatot kelteni, de a villamosmű felügyelő-bizottságát nem tévesztették meg.

Tegnap délután egyhangulag elutasította a villamosmű felügyelő bizottsága a bérbeadás iránti beadványokat s kimondotta, hogy még tárgyalásokba sem boesátkozik a telep bérletére nézve.

Előre láttuk és hittük, hogy így lesz és nem sikerül Nagyvárad kezéből kivenni egyetlen jól jövedelmező közintézményét.

A tanácskozás lefolyása a következő volt:

Rimler Károly polgármester elnököl: jelen voltak: dr. Hoványi Géza, Lukács Ödön, dr. Károly Irén, Gerő Armin, dr. Adorján Emil, Kőszeghy József, Fényes Manó, Kelen Béla, Gábel Jakab, dr. Dóri István, dr. Moskovits Miklós, Moskovits Miksa mérnök, Bige József jegyző, dr. Cserenyés Béla előadó.

Az ülés megnyitása után dr. Hoványi Géza indítványozta, hogy a bizottság jegyzőkönyvei ne külön íveken készítsenek, hanem egy könyvbe irassanak folytatólag, hogy a korábbi jegyzőkönyvek is mindég kéznél legyenek a bizottságban.

Dr. Adorján Emil pótitindványt tett, hogy visszamenőleg az összes jegyzőkönyvek egy könyvbe irassanak be.

A bizottság indítványát elfogadta.

Nem bérbeadó a telep.

Rimler Károly elnök ezután az ülés tulajdonképeni tárgyra tér át. A villamos telepen személyváltozás folytán bizonyos intézkedések szükségesek. A bizottság utasította a polgármestert, hogy az igazgatói állásra a pályázatot írja ki, ő azonban ildomosnak tartotta, hogy a kérdésben megvárja a közgyűlés megnyilatkozását. Most már ez megtörtént, nincs akadály. Az állásra a pályázati hirdetés elkészült. Közben kérvények érkeztek be a villamostelet bérletére. Ezeket a beadványokat a város tanácsa tárgyalta s egyhangulag abban állapodtak meg, hogy a kérvényeket ne vegyék figyelembe. Már most végleg számoljanak le a villamostelet bérbeadásának kérdésével. Annak idején a tanács legszebb munkája volt, hogy a törvényhatósággal együtt a városi villamosművet megalkotta. Akkor is voltak kísérletek, hogy ne maga a város kezelje a művet, a gázyár kedvező ajánlatot tett, amely anyagi előnyökkel kecsegtet, de arra a helyes utra lépett a tanács, hogy ezt a művet önállóan létesíti. Semmi sem történt azóta, ami a tanács ezen állásfoglalását megváltoztatta volna. Tanulmányok, gyakorlati tapasztalatok vannak amiknek hasznát vesszük. Ha megtalálják a helyes utat a mű vezetésére, irányítására, a villamosműben olyan objektumot bír a város, amelyet kezéből kiadni öngyilkosság volna. Még ahol idegen kezben van is ilyen közmű, az a tendencia dominál, hogy visszaszerezzék városi kézbe,

mert ezt fontos társadalmi és szociális fejlődés kívánja, hogy egy segítő eszközzel bírjon a város. A villamosművet nem szabad a városnak kiadni a kezéből, még csábító ígéretekkel szemben sem, mert nem szabad törkre tenni azt, amit 15 éve építettünk. Hallgassák meg a város főmérnökének előterjesztését. Ezeket az akadályokat el kell tenni az utból s a további egészséges fejlődésre meg kell tenni a további lépéseket.

Kőszeghy József felemlíti a bérletre beérkezett négy ajánlatot. Az illetők azt mondják ezekben, hogy bérlet mellett jobban megtalálná a város a számítást. Határozottan ellenzi, hogy a város a jövőben is bármikor kiadja a villamos művet a kezéből. Váolja a házikézelés előnyeit és jövedelmezőségét. Nem szabad kalmár szempontból néző vállalat kezébe adni a telepet. Erre a város minden lakosának szüksége van. Hibák, szabálytalanságok történhetnek, de ez nem ok, hogy feladjuk a rendelkezést a mű fölött, amely jövedelmező vállalat, különösen ha a bürokratikus szellemet kiküszöbölik a vezetésből. Ha többet jövedelmezne is esetleg a bérlet, nekünk jobb a kisebb jövedelem, amely a városé marad, mintha a jövedelem nagyobb részét elviszik innét. Helyes vezetés mellett meg fogjuk látni, mit ér a villamosmű.

Dr. Hoványi Géza mindég kötelességének tartja, hogy a villamosmű ügyeinek intézésében részt vegyen. Felhívja a figyelmet arra, hogy a törvény minő akadályokat gördít az elé, hogy a tanács házikézelés mellett kereskedelmi szellemben vezesse a művet. Ezért kívántak új városi törvényt. Például felhozta, hogy Pécs városa megvette az ottani villamos részvénytársaságot s részvénytársasági alapon akarta tovább vezetni, de a kormány ezt nem engedte. Akik a bérbeadás eszméjét kedvezően fogadták, a törvény ezen intézkedését tartották szem előtt. Minden város helyesen teszi, ha az ilyen közművet a saját kezében tartja. Gondoskodni kell, hogy helyes alpra fektessék azt. Azonban ha bérbeadnák a telepet, akkor sem soha egy gyárnak, mert azt soha sem vehetné vissza a város. Az illető gyár ugyanis a saját szabadalmával rendezné azt be s lehetetlen lenne visszakeríteni. — A mostani állásfoglalást üdvözli s kívánja, hogy ha a város bérbeadná a telepet, azt csak a Nagyvárad Városi Vasutnak adhatná. A házikézelést azonban helyteli.

Dr. Adorján Emil cáfolja, hogy kereskedelmi szellemben nem lehetne a villamos telepet vezetni. Rámutat Temesvárra, ahol még községi takarékpénztárt is létesítettek. A mai törvény mellett is lehet egy közművet kereskedelmi alapon vezetni. Ellenzi a bérbeadást, de kérdés, hogy ne álljunk eszöba az ajánlattevőkkel. 1906-ban nem tudták, mit bírunk a villamosműben; ma azonban látjuk, hogy teljesíti a közvilágítást, az erőátvitelt szolgáltatja: pénzt hozott a városnak s a deficitet segített eltüntetni. A villamos telep pedig fejlődni fog s a kizárólagos jövedelem a miénk. Bérletnél a város részese-désében a jövedelemből, nem bizik; úgy járunk, mint a villamos vasutnál: nem kapunk semmit. Mondjuk ki, hogy nem vagyunk kíváncsiak a bérlő ígéreteire s elvileg mondják ki, hogy nem adjuk bérbe a villamos telepet.

Egyhangulag kimondták, hogy a villamos telepet nem adja bérbe a város.

Ezután a villamosmű igazgatói állására kiírandó pályázat szövegét állapították meg.

Hosszan vitatkoztak afelett, hogy mi legyen az igazgató díjazása.

Abban állapodtak meg, hogy az évi 6000 korona, lakás, fűtés, világításon kívül a szabályrendelet 17. §-ában megszabott járulékok, az ott megszabott levonások után maradó jövedelem szerződésben megállapított százalék lesz az igazgató fizetése.

A még hátra levő ügyeket a holnap, hétfőn délután tartandó ülésen tárgyalja a felügyelő-bizottság.

Sárrétudvari a kolera alatt.

A járási orvos záró jelentése.

Biharvámegye területén tudvalevőleg Sárrétudvari községében lépett fel nagyobb mérvben a kolera járvány. A hatóságnak megfeszített erővel kellett dolgozni, hogy elfojtsa a veszedelmet. A hatóság és az orvosok munkája végül is győzedelmeskedett és a járványt elfojtotta.

A miniszteri rendelet értelmében minden nagyobb járványról a járvány megszünte után záró jelentést tartozik tenni a főszolgabíró.

Dr. Bakats Béla a sárréti járás főszolgabírája tegnap terjesztette be ezt a jelentést, mely tulajdonképen nem egyéb, mint az illetékes járási orvosnak a tanulmánya. A jelentés minden tekintetben igen érdekes részleteket tartalmaz és nem egy pontját érdemes lesz az illetékes köröknek is figyelembe venni.

A jelentés szerint a lakosság a járvány tartama alatt elég türethetesen viselkedett. A kolera ragályos voltában egyáltalán nem hittek. Ugyannyira, hogy különösen a temetéseken, honnan pedig a közönség el van tiltva, tömegesen jelent meg, azonban a csendőrség megjelenése alkalmával azonnal eltávozott. Ugyan így kellett eljárni a dezinficiálások alkalmával is.

Jellemző, hogy a község egy részében a tavaszról sok víz maradt vissza és ez megfertőzéssel fenyegette a községet. Ennek dacára ezen a környéken egyáltalán nem fordult elő kolera megbetegedés.

A járási orvos kiemeli, hogy a beoltott egyének kisebb arányban betegedtek meg, de nagyobb arányban lettek csirahordozók. Ez azt jelenti, hogy a beoltás egyedül a beoltott embert óvja meg a kolera veszedelmes következményétől, a haláltól, azonban embertársaira ép oly veszedelmes marad az illető, mint a kolerás.

A tapasztalat azt bizonyította be, hogy a beoltott katonák tulajdonképen subiectiv tünetek nélküli kolerás betegek, akik megfertőzték a be nem oltott polgárságot. A beoltott egyének csirahurcolók lesznek és bár maguk megmenekülnek a kolerától, másokat beledöntik a veszedelembé. Ép ezért a beoltott egyénektől ép úgy kell óvakodni, mint a kolerás betegektől.

A kolera lefolyása különben súlyos kimenetelű volt Sárrétudvariban, amennyiben 19 egyén 36 órán belül meghalt.

A jelentés többi része is érdekes ada-

tokat szolgáltat a szakkörök részére, amelyek tanulságait a kezelőorvosok Sárrétudvariban ki is használták. Bakats Béla jelentése tegnap érkezett meg az alispánhoz, aki a belügyminiszterhez fogja felterjeszteni az érdekes jelentést.

„HINDENBURGNÁL.”

Ifj. Mészáros Miklós kapta az alábbi érdekes levelet az északi harctérről, egy barátjától, ki mint okl. építész az automobil csoportnál működik a nagyfőhadiszálláson.

Első nap a mai, mikor nem vágtatunk a szelek szárnyán, hanem K...-ban pihe-nünk és haza gondolunk szeretetteinkre, várjuk parancsnokunk utasítását a következő órákra. Itt ülünk egy füstös koresmahelyiségben, mely bizony alig csak hogy áll anynyira megviselte a háboru.

Megpróbálok neked valamit írni, arról a legutolsó utamról, mikor Hindenburgnál jártunk.

Nem tudom megkapod-e e sorokat, de remélem, mert a legközelebbi rendes postáig — Rezső fogja vinni — nem irhatok, de különben sem irok lehetetlen dolgokat s így kezdedhez kell jusson.

Tehát. Hajnali négy órakor indultunk Hindenburghoz. — Képzeld örömmel — alig bírtam tartani magamat, hogy én látni fogom a nagy tábornagyot, az utólérhetetlent, a németek büszkeségét, a vas Hindenburgot. — Vezérkarunk egyik előkelő tagját vittük a nagy tábornagyhoz.

Hárman indultunk — Én, F... Pista — ki szintén velem teljesít itt szolgálatot — és Ó.

A kormánykerékhez én kerültem az ezredesem megbízásából, mert rohanni kellett és én pedig csak úgy tudok menni.

Mentünk tehát. Az országot tele szeke-ekkel, katonákkal, hosszú muzicós vonatok, mindenféle szállítmányok, de ezek lassan elmaradnak, kitérünk egy nyílegyenes országútra és ekkor kezdek rohanni. A kocsis sebessége egyszerűen szédítő, mintha nem is kerekeken járna, hanem valami láthatatlan erő ragadná a levegőbe.

Már több órája repülünk így anélkül, hogy a kocsis sebességéből engednék.

Reggel fél nyolckor értünk L... városába, hol egy nagy restaurant előtt állottunk meg. Gyorsan erős meleg theát ittunk és egy kis sonkát ettünk s csak annyi időnk volt, hogy a restaurant udvarán kétszer végig szaladtunk, aztán mentünk újra gyorsabban, mint előbb. Délre oda kell érnünk.

Szemeim megtelnek könnyel, az arcomba csapódó szélről, nincsen rajtam védő szemüveg — hiszen idáig a legnagyobb utakat is kibírtam, de most örömben, hogy nemsokára ott leszünk, könnyek pergetek le arcomon.

Nézem csuklómon az órát, féltizenegy, a gép iszonyu sebességgel repül, minden figyelmemet leköti, a percek csiga lassúsággal telnek, végtelennek tűnik fel még a hátralevő egy óra

Végre mégis ott vagyunk. Egy hatalmas parkka körül vett gyönyörű házikó előtt állunk meg. Őszintén mondom neked,

csak néztünk, néztünk és vártunk, hogy mikor látjuk meg az oroszok rémét.

Vendégünk, kit idáig repítettünk mondta meg, hogy a tábornagy kint van a csapatoknál, minden percben várjuk haza.

A várakozás képzelheted nem volt unalmas. Nemsokára a földszint egyik ablaka kinyílt és megjelent az ablaknál Ludendorf, kit azonnal felismertünk, sokat látott képmása után. Itt azt beszélük, hogy még sohasem látták mosolyogni, még Varsó eláste után sem. pedig Hindenburg akkor igazán elemében volt, meséli egy német pilóta. Hindenburg végtelenül szereti katonáit.

Kiméli az ember életet, nem zavarja bele őket az ellenség tüzebe, hanem ott esap le rájuk, ahol senki sem várja.

Pilótánk sok kedves dolgot mond el róla és mikor egy ilyen apróságon jól kacsagtunk, egyszer csak egész testében megremeg. Megáll a tábornagy aulója.

Ugy álltunk ott, mint egy fészület, különösen a német pilóta, mintha oda öntötték volna megmeredt tagjaival.

Tisztelegésünket szívesen fogadja és lassan fölmeleg kíséreléssel Sch. vezérkari ezredessel a bejárati lépcsőköre. A két német poszt felmenetele után legalább még egy percig úgy állott ott, mintha sohase akarna megmozdulni.

Nemsokára ugyan abban a szobában látjuk, hol az előbb Ludendorf vezérkari főnöke állott az ablaknál.

Hatalmas alakja mellett Ludendorf, egy törékeny kis ember, — mosolyogva néz a messzeségbe, kezében egy táviratot tart és folyton mosolyog. Alig hallhatóan mondja oda Ludendorfnak, hogy Eichorn elindult.

Eichorn elindult ismétli újra, szinte mintha magának beszélne — meg áll ott az ablaknál.

Nemsokára az ablakot egy fiatal tiszt becsukja és oda bent megkezdődik a munka és mi hárman kint maradtunk, azzal a két szóval, hogy Eichorn elindult.

Később pilótánk hallotta, hogy Eichorn lovassága, megkerülve Vlnát az oroszok háta, így elesik.

Nemsokára Ó is bucsuzott tőlünk és egy óra múlva már magasan szelte a levegőt — Minek felé repült, hol, most fontos dolgok fognak lefolyni!

Aznap este felé még egyszer láttuk a nagy tábornagyot, mikor egész vezérkarával a szász királyt fogadta.

Mosolyogva mentek fel a lépcsőköre, a szász király karját a Hindenburg karjába fűzte.

Utánunk Ludendorf a király kísérelé-vel, a legkomolyabban.

Másnap reggel indultunk vissza. Most már nem siettünk, pedig utunk ép oly sietős volt, mint a mikor mentünk.

A gépnek szárnyat adott az a tudat, hogy Hindenburghoz megyünk, repült is, de visszafelé, mintha szárnyát leégette volna, csak vánszorgott.

Életem legszebb napjai lesznek ezek, — mindég büszke leszek rá, hogy én is láttam a nagy Hindenburgot.

x Poloskairtó NOXIN biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B.

A háboru krónikájából.

Roszies Haszán, a bosnyák vitéz.

A III. osztályu váróterem fűttel átitatott helyiségében a megfakult padon óokmókos öreg parasztok várják a vonat indulását. — Csöndesen ülnek, miközben erős figyelemmel hallgatják a katona beszédjét, aki botjára támaszkodva (a lábára sántit) haretéri dolgokkal traktálja őket. Éppen azt beszéli el, hogy történt a sebesülése ott fenn a muszkák országában. Az öreg parasztok nagyban esóválgatják a fejüket, mert bizony ók ilyeneket még nem értek meg. Hátuk mögött állva én is végighallgattam a históriát, amelyet bizonyos mozzanatainál fogva alkalmasnak tartok arra, hogy egy pár sorban megörökítem.

A történet egy bosnyák katonával függ össze, aki a mi biharmegyei fiunkkal együtt harcolt az orosz ellen s akinek az élete megmentését köszönheti.

Roszies Haszán, a bosnyák katona Bosznia hegy völgyes országában töltötte gyermekkorát. A magas sziklás dombokon tilinközve őrizgette a kecskenyáját kora reggeltől késő estig, ugrándozó kecskéi között a napsütéses domboldalokon bukfencet hányt, s ha elfáradt, botokat faragott, szép cifra botokat, elsinte kedvtelésből, aztán egy pár krajcárt is keresett vele. Mikor már nagyocská legény lett, megfaragta a maga vándorbotját, s elindult a közeli városba, onnan tovább tovább, majd átjött Magyarországra. Árukatott. Árult szép cifra botokat, pipát, zsebkést, s mindenféle apró cseesebecsét, amint a többi vándorbosnyákok szokják. Itt élt nálunk évek hosszú során, majd jött a háboru, s Roszies Haszánból katona lett, magyar katona.

Igy került össze a mi magyar legényünkkel, Bocskó Jánossal. Egy században szolgáltak s Haszán és János a legjobb barátságban éltek. Egyszerre mentek a harctérre s ott is mindig egymás mellett voltak s mindegyik arra ügyelt a legjobban, hogy a másiktól el ne szakadjon. Ha rohamra mentek, szinte vállvetve küzdöttek s bizony sok muszka harapott a fübe azon a részen, ahol ók szurták az ellenséget.

Egyszer valamelyik orosz-lengyelországi aluban tanyázott a századuk. Hosszu utaknak a fáradságát pihenték itt ki, de a két barátnak itt sem volt pihenője, mert járőröknek lettek kiküldve. Felebbvalóik tudták, hogy ragaszkodik a két vitéz egymáshoz, hát mindig együtt küldték őket.

Sötét, esős időben mentek ki az őrségre. Összefogóva tapicskoltak a nagy sárban, itt is ott is megrántotta az egyik a másikat, nehogy beleboruljanak a vízzel telt árokba. Egész hosszú éjszakán barárgoltak, anélkül, hogy ellenséges járőrökkel találkoztak volna. Már szürkülni kezdett, mikor nesz ütötte meg a fülüket. Óvatosan szét néztek, mikor észrevették, hogy a közelben egy bokor mögött, két orosz katona, szintén járőr, közeledik lassan arra felé. Azok is észrevették őket, sőt abban a pillanatban fehér kendőt rántottak elő megadásuk jeléül s magasra emelték a karjukat. A mieink odasiettek, hogy a foglyokat lefegyverezzék, s mikor már köz-

tokat szolgáltat a szakkörök részére, amelyek tanulságait a kezelőorvosok Sárrétudvariban ki is használták. Bakats Béla jelentése tegnap érkezett meg az alispánhoz, aki a belügyminiszterhez fogja felterjeszteni az érdekes jelentést.

„HINDENBURGNÁL.”

Itj Mészáros Miklós kapta az alábbi érdekes levelet az északi harctérről, egy barátjától, ki mint okl. építész az automobil csoportnál működik a nagyfőhadiszálláson.

Első nap a mai, mikor nem vágtatunk a szelek szárnyán, hanem K...-ban pihenünk és haza gondolunk szeretetteinkre, várjuk parancsnokunk utasítását a következő órákra. Itt ülünk egy füstös koresmahelyiségben, mely bizony alig csak hogy áll anyyira megviselte a háboru.

Megpróbálok neked valamit írni, arról a legutolsó utamról, mikor Hindenburgnál jártunk.

Nem tudom megkapod-e e sorokat, de remélem, mert a legközelebbi rendes postáig — Rezső fogja vinni — nem irhatok, de különben sem írok lehetetlen dolgokat s így kezdedhez kell jussom.

Tehát. Hajnali négy órakor indultunk Hindenburghoz. — Képzeld örömet — alig birtam tartani magamat, hogy én látni fogom a nagy tábornagyot, az utólérhetlent, a németek büszkeségét, a vas Hindenburgot. — Vezérkarunk egyik előkelő tagját vittük a nagy tábornagyhoz.

Hárman indultunk — Én, F... Pista — ki szintén velem teljesít itt szolgálatot — és Ó.

A kormánykerékhez én kerültem az ezredesem megbízásából, mert rohanni kellett és én pedig csak úgy tudok menni.

Mentünk tehát. Az országot tele szekekkel, katonákkal, hosszú mutációs vonatok, mindenféle szállítmányok, de ezek lassan elmaradnak, kitérünk egy nyilegyenes országútra és ekkor kezdek rohanni. A kocs sebessége egyszerre szédítő, mintha nem is kerekeken járna, hanem valami láthatatlan erő ragadná a levegőbe.

Már több órája repülünk így anélkül, hogy a kocs sebességéből engednék.

Reggel fél nyolckor értünk L... városába, hol egy nagy restaurant előtt állottunk meg. Gyorsan erős meleg theát ittunk és egy kis sonkát ettünk s csak annyi időnk volt, hogy a restaurant udvarán kétszer végig szaladtunk, aztán mentünk újragyorsabban, mint előbb. Délre oda kell érnünk.

Szemeim megtelnek könnyel, az arcomba csapódó szélről, nincsen rajtam védő szemüveg — hiszen idáig a legnagyobb utakat is kibirtam, de most örömben, hogy nemsokára ott leszünk, könnyek perregtek le arcomon.

Nézem csuklómon az órát, féltizenegy, a gép iszonyu sebességgel repül, minden figyelmemet lekötí, a percek csiga lassúsággal telnek, végtelennek tűnik fel még a hátralévő egy óra

Végre mégis ott vagyunk. Egy hatalmas parkka körül vett gyönyörű házikó előtt állunk meg. Őszintén mondom neked,

csak néztünk, néztünk és vártunk, hogy mikor látjuk meg az oroszok rémét.

Vendégünk, kit idáig repítettünk mondta meg, hogy a tábornagy kint van a csapatoknál, minden percben várjuk haza.

A várakozás képzelheted nem volt unalmas. Nemsoká a földszint egyik ablaka kinyílt és megjelent az ablaknál Ludendorf, kit azonnal felismertünk, sokat látott kópása után. Itt azt beszélük, hogy még sohasem látták mosolyogni, még Varsó elöste után sem. pedig Hindenburg akkor igazán elemében volt, meséli egy német pilóta. Hindenburg végtelenül szereti katonáit.

Kiméli az ember életet, nem zavarja bele őket az ellenség tüzebe, hanem ott esap le rájuk, ahol senki sem várja.

Pilótánk sok kedves dolgot mond el róla és mikor egy ilyen apróságon jót kacsagtunk, egyszer csak egész testében megremeg. Megáll a tábornagy autója.

Ugy álltunk ott, miat egy feszület, különösen a német pilóta, mintha oda öntötték volna megmeredt tagjaival.

Tisztelgésünket szívesen fogadja és lassan fölmege kíséreljével Sch. vezérkari ezredessel a bejárati lépcsőkö. A két német poszt felmenetele után legalább még egy percig úgy állott ott, mintha sohase akarna megmozdulni.

Nemsoká ugyan abban a szobában látjuk, hol az előbb Ludendorf vezérkari főnöke állott az ablaknál.

Hatalmas alakja mellett Ludendorf, egy törékeny kis ember, — mosolyogva néz a messzeségbe, kezében egy táviratot tart és folyton mosolyog. Alig hallhatóan mondja oda Ludendorfnak, hogy Eichorn elindult.

Eichorn elindult ismétli újra, szinte mintha magának beszélne — meg áll ott az ablaknál.

Nemsokára az ablakot egy fiatal tiszt becsukja és oda bent megkezdődik a munka és mi hárman kint maradtunk, azzal a két szóval, hogy Eichorn elindult.

Később pilótánk hallotta, hogy Eichorn lovassága, megkerülve Vilmát az oroszok hátaiba, így elesik.

Nemsokára Ó is buesuzott tőlünk és egy óra mulva már magasan szelte a levegőt — Minek felé repült, hol, most fontos dolgok fognak lefolyni!

Aznap este felé még egyszer láttuk a nagy tábornagyot, mikor egész vezérkarával a szász királyt fogadta.

Mosolyogva mentek fel a lépcsőkö, a szász király karját a Hindenburg karjába fűzte.

Utánunk Ludendorf a király kíséreljével, a legkomolyabban.

Másnap reggel indultunk vissza. Most már nem siettünk, pedig utunk ép oly sietős volt, mint a mikor mentünk.

A gépnek szárnyat adott az a tudat, hogy Hindenburghoz megyünk, repült is, de visszafelé, mintha szárnyát leégette volna, csak vánszorgott.

Életem legszebb napjai lesznek ezek, — mindég büszke leszek rá, hogy én is láttam a nagy Hindenburgot.

x Poloskairtó NOXIN biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákoczy-ut 7/B.

A háboru krónikájából.

Roszics Haszán, a bosnyák vitéz.

A III. osztályu váróterem füsttel átítatott helyiségében a megfakult padon cókmosok öreg parasztek várják a vonat indulását. — Csöndesen ülnek, miközben erős figyelemmel hallgatják a katona beszédjét, aki botjára támaszkodva (a lábára sántit) haretéri dolgokkal traktálja őket. Éppen azt beszél el, hogy történt a sebesülése ott fenn a muszák országában. Az öreg parasztek nagyban esóváltgatják a fejüket, mert bizony ok ilyeneket még nem értek meg. Hátuk mögött állva én is végighallgattam a históriát, amelyet bizonyos mozzanatainál fogva alkalmasnak tartok arra, hogy egy pár sorban megörökítem.

A történet egy bosnyák katonával függ össze, aki a mi biharmegyei fiunkkal együtt harcolt az orosz ellen s akinek az élete megmentését köszönheti.

Roszics Haszán, a bosnyák katona Bosznia hegy völgyes országában töltötte gyermekkorát. A magas sziklás dombokon tilinkozva őrizgette a kecskenyáját kora reggeltől késő estig, ugrándozó kecskéi között a napsütéses domboldalokon bukfenceket hányt, s ha elfáradt, botokat faragott, szép cifra botokat, elsinte kedvtelésből, aztán egy pár krajcárt is keresett vele. Mikor már nagyocska legény lett, megfaragta a maga vándorbotját, s elindult a közeli városba, onnan tovább tovább, majd átjött Magyarországra. Árultatott. Árult szép cifra botokat, pipát, zsebkést, s mindenféle apró cseesebecsét, amint a többi vándorbosnyákok szokják. Itt élt nálunk évek hosszú során, majd jött a háboru, s Roszics Haszánból katona lett, magyar katona.

Igy került össze a mi magyar legényünkkel, Bocskó Jánossal. Egy században szolgáltak s Haszán és János a legjobb barátságban éltek. Egyszerre mentek a harctérre s ott is mindig egymás mellett voltak s mindegyik arra ügyelt a legjobban, hogy a másiktól el ne szakadjon. Ha rohamra mentek, szinte vállvetve küzdöttek s bizony sok muszka harapott a fübe azon a részen, ahol ok szurták az ellenséget.

Egyszer valamelyik orosz-lengyelországi aluban tanyázott a századuk. Hosszu utaknak a fáradtságát pihenték itt ki, de a két barátnak itt sem volt pihenője, mert járőröknek lettek kiküldve. Felebbvalóik tudták, hogy ragaszkodik a két vitéz egymáshoz, hát mindig együtt küldték őket.

Sötét, esős időben mentek ki az őrségre. Összefogóva tapicskoltak a nagy sárban, itt is ott is megrántotta az egyik a másikat, nehogy beleboruljanak a vízzel telt árokba. Egész hosszú éjszakán barangoltak, anélkül, hogy ellenséges járőrökkel találkoztak volna. Már szürkülni kezdett, mikor nesz ütötte meg a fülüket. Óvatosan szét néztek, mikor észrevették, hogy a közelben egy bokor mögött, két orosz katona, szintén járőr, közeledik lassan arra felé. Azok is észrevették őket, sőt abban a pillanatban fehér kendőt rántottak elő megadásuk jeléül s magasra emelték a karjukat. A mieink odasiettek, hogy a foglyokat lefegyverezték, s mikor már köz-

vetlen közelben voltak, az egyik orosz övéhez kapott, s revolverével rálőtt Bocskó Jánosra. A fiu véresen terült el a földön. De több sem kellett Haszánának. Mikor látis, hogy az oroszok törbe esalták őket, s hogy legjobb barátja a földön vonaglik, mintegy eszeveszett tigris rontott a két gazemberre, s egy hatalmas lendülettel mind a kettőt lerántotta a földre. Aztán kiragadta tőlük a revolvért, s az egyik orosz egy pillanat múlva már nem volt az élők sorában.

Aztán a másikra térdelt, megragadta a nyakát s mint a vérszomjas vadállat, addig szoritotta, még azzal is nem végzett. Aztán sietve a pajtásához rohant, akinek szerencsére csak a combját érte az ellenség golyója. A legnagyobb figyelemmel kimosta a sebet, tiszta ruhával bekötözte s a kulacsában lévő borral megittatta. Majd felkapta a vállára s a nehéz teherrel sietett vissza a faluba, ami bizony nagy fáradtságba került, de egy félóra múlva mégis be ért nagy lihegve úgy, hogy csak annyi ideje volt, hogy letegyje a sebesült vitézt s a következő pillanatban alétan rogyott össze. Ugy kellett felocsolni, hogy eszméletére térjen.

Bocskó János aztán hazakerült sebével a kórházba s most gyógyultan ment egy pár napi szabadságra falujába. De azért alig várja, hogy újra összekadjon az ő kedves bosnyák komájával, aki talán szintén szeretné már látni legjobb barátját, akiről azóta még hirt sem igen hallott.

A Katholikus Népszövetség háborus délutánja.

Kereszty Kornél és P. Fiedler Lipót előadása.

A Katholikus Népszövetség nagyváradi szervezete a Katholikus Kőr Szent László termében ma délután 5 órakor tartja első háborus délutánját. Eredetileg dr Bangha Béla Jézustársasági atya ígerte meg közreműködését ezen az ünnepélyen. Dr Bangha Béla azonban hirtelen megbetegedett és helyette Fiedler Lipót Jézustársasági atya jön Nagyváradra. A program semmiféle más változást nem szenved, ugy a délelőtti fél 12-re jelzett zártkörű értekezlet, mint a délután 5 órai nyilvános ünnepély meg fog tartani.

D. e. fél 12 kor a Kath. Kőr Szent László termében zártkörű értekezlet lesz, melyen P. Fiedler a háboru utáni Magyarország megszervezéséről fog előadást tartani s rámutat a hitélet, a társadalmi élet és a sajtó terén ránk váró legfontosabb teendőkre.

Délután 5 órakor a Kath. Kőr Szent László termében nyilvános ünnepély lesz.

Az ünnepély programja rendkívül magas színvonalu és változatos. P. Fiedler Lipót régi ismerőse a nagyváradi közönségnek. Az ő szónoki kiválósága már egymagában is garanciája az estély fényes sikerének. Nagy érdeklődésre tart számot a Magyar Általános Hitelbank nagyváradi főnökének, Kereszty Kornélnek a hadikölcsön nemzeti jelentőségéről tartandó beszéde is. Kereszty Kornél fogja a népszövetségi tagok figyelmét a harmadik hadikölcsön nagy nemzeti jelentőségére irányítani és ezzel megindul a Népszövetség akciója a hadikölcsön sikere érde-

kében. Haverland Gusztáv szavalata és Lőrincz Ferenc tárogató-játéka is kimagasló pontjai lesznek a programnak.

A részletes műsor a következő:

1. Megnyitó.
 2. Gyóni Géza Háborus költeményei-ből. Szavalja: Haverland Gusztáv.
 3. A hadikölcsön nemzeti jelentősége. Előadás, tartja Kereszty Kornél, a Magyar Általános Hitelbank főnöke.
 4. Belezna: Kuruc dalok. Tárogatón előadja Lőrincz Ferenc.
 5. A háboru tanulságai. Szónoki beszéd, tartja P. Fiedler Lipót S. J.
- Belépti díj nincs, azonban szives adományokat a Katholikus Népszövetség céljaira köszönettel fogadnak. A tiszta jövedelem 25 százaléka Nagyváradfalva templomának felépítésére fog fordíttatni.

Medve és a méhek.

Az oroszok bukovinai vendégszerepléséből.

L. E. Bukovinában Kotzman városban, mint adótsizt működött. Felesége ugyansban a városban tanítónő volt. Az orosz betörés alkalmával Kotzman is azok közé a helységek közé esett, ahol ideig óráig megvetették a lábukat a muszka esordák. L. E., aki jelenleg Nagyváradon tartózkodik és mint katona teljesít itt szolgálatot a következőképen adja elő az oroszoknak nála történt bemutatkozását.

— Mi már napokkal előre tudtuk, hogy seregeink visszavonulnak az oroszok elől, tehát hozzáfogtunk a jövevények fogadásának előkészítéséhez. Elsősorban is minden enni, vagy innivalót gondosan elrejtettünk a pincébe. A szomszédos falvakból tudtuk ugyanis, hogy a kisebb polgári pincéket nem merik meglátogatni az oroszok, mert már eddig sokszor ráfizettek. A pincében tehát biztos helyen voltak legértékesebb kincseink, leányaink, feleségeink.

Délután már megjelentek az orosz előcsapatok és nemsokára a kozákok. Az ellenséges katonákat senki sem fogadta. Az utcákon egy árva lélek sem mutatkozott. Le-függönyözött ablakok mögött vártuk a kozákokat. Tudtuk, hogy a látogatóknak első sorban innivalóra lesz szükségük, tehát vacsorát, finom puliszkát (mamaligát) készítettünk számukra. Este 7 órakor az udvarról nehéz leptek zaja hallatszott s alig pár pillanatra minden kopogtatás nélkül csaknem egyszerre négy vad kozák bukott be az ajtón:

— Adjatok enni! parancsolt az egyik kozák.

— En egy tál puliszkát tettem elibök. A négy kozák savanyu képet vágott.

— Ezt adsz nekünk enni?

— Hát ugyan mit adjak, mikor mi is ezt eszünk, hiszen szegény tanító vagyok a faluban.

— Edd meg magad! Ilyet chettünk eleget a táborban.

Erre hozzáfogtak a lakás átkutatásához is. Felhántak mindent a lakásban, de nem találtak semmit. Nem voltak nagyon bosszusak, mielőtt azonban elmentek volna a mellemnek szegezték a puskát:

— Nem vagy te zsidó?

— Nem én! Én görög keleti vagyok, feleltem. Ezzel elmentek. Csak másnap tudtam meg, hogy azokat, akik zsidóknak mondták magukat, lelőtték a cár első katonái.

Alig távoztak el az első vendégek, már másik három kozák bujt be az ajtón. Ezek is innivalót kértek, de mikor a puliszkával kínáltam őket, ők is kifordultak, de nem mentek el, hanem a ház körül, a kertben keresgéltek. Így akadtak rá a méhesre. Egyszerre felvidultak a nagy kucsmás kozákok.

— Hozz egy fazekat! — parancsolták nekem és én sietve tettem eleget a vad katonáknak. Mire visszatértem, már az egyik kozák ki is választotta azt a méhkest, amelyben méz volt. A fazekat a földre tétették velem, aztán a legkövérebb és legvadabb kinézésű kozák nekifogott a mézszerezésnek. Életében talán sohse látott még méhkest s azt hitte, hogy az az aljától a tetejéig mézzel van tele. Egyszerűen leütötte a kas tetejét, aztán hatalmas két markával belemászott a kasba. A méheknek bizonyára halvány sejtelmük sem volt a világháborúról és nem fogadták oly simán a cár első katonáját, mint mi, hanem amint a két hatalmas marok közéjük toladott, egyszerre nekiestek, maga a raj pedig a kasból kiszabadulva egyenesen a kozák arcába csapott. A kozák vadállati hangon valósággal elbődült s a mézes markával, melyen százzámara esüngött a méh, az arcához kapott. A méhek most még dühösebben támadták a kozák arcát, mely pár pillanat alatt oly nagyra nőtt, hogy a kucma kicsi volt a fejére.

Másnap a kozákok szemlét tartottak a községben. Meglátogatták az iskolát is, ahol javában folyt az előadás. Épen irtak a gyermekek, mikor betoppant egy kozákaltiszt féle. Illően fogadtuk, mire a kozák leült a tanító mellé.

— Na mit csinálnak ezek a gyermekek?

— Irnak hős katona ur!

— Mit irnak?

— Ciril betűket hős katona ur!

— Hadd lám az írást.

Tudtam, hogy nem tud írni, mert olyan butának nézett ki, hogy kiritt belőle az anal-fabéta, tehát fordítva tettem elibe az írkát, mely természetesen németül volt tele írva. A kozák nézte aztán meglepedve mondta: — Ah ezt már szeretem. Ezzel tovább ment.

Délben a fiamat egy kozák megszólította, hogy mutassa meg neki, hogy hol lehet zabot szerezni. A fiam, egy 12 éves gyermek, egy elhagyott magas épülethez vezette a kozákot és ott a padlásra mutatott. A kozák elégedetten mászott fel a létrán. Mikor bent volt a padlásan, a fiam hirtelen behuzta rá az ajtót bereteszte és haza futott. A kozákot csak este szabadították ki a társai. A fiam pedig nagy örömmel jött ujságotni:

— Apa van egy foglyom. Elfogtam egy muszkat.

Igaz ugyan, hogy nem is mert többet az uteára menni a fiu.

* Zeuzei kisasszony a Rákóczyton 7. sz. alatt Aszódival szembe Simor Gyula hangszerkészítőnél. Mikor az est megszépült kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád, Te szöke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedük, gramafonok eladása és javítása olcsóárban. Már különlegességek.

Elesett honvédek hagyatéki tárgyai.

A m. kir. nagyvárad 4. honvéd gyalogezred pótzászlóalj gazdasági hivatala értesíti a közönséget, hogy miután a haretéren elesett hős katonáktól származó igen sok hagyatéki tárgyat (órát, gyűrűt, pénzt. stb.) közelebbi adatok híján kézbesíteni nem lehet, ezután hozzá az érdekeltek tudomására a következőket:

Hivatalos kimutatásaink szerint elestek: Arnyas József, Avram András, Adler Mór népf., Argyelán János, Avram János, Bobros György, Bekó János, Berecki Sándor, Bará György, Birta Jáva, Bunta Mihály, Baros György, Bondár Demeter, Blidár Mihály, Bogdán Vazul, Bodák Miklós, Balog Pál, Bencsik János őrzető, Burta János, Bankó György, Béres Sándor, Buda Tótyer, Cserous Pál, Czigány László, Csobota Koszta, Cserepiés Károly, Denne Imre, Daoda Mihály, Dulkon Gábor, Frolyó István, Frankó György, Frenez Illes, Fanti Lajos, Fonseca János, Fehér Miklós, Fabriczius Jenő százados, Füredi János, Góg Jakab, Gyarmati Mihály, Györgyevits Zdrovko, Gyurik János, Gombos István, Gavra Győző, Gál Lajos, Gyurkovits Pál, Gombos István, Görbics István tizedes, Herjeczki Antal, Horka András, Higys Miron, Hamza László népf., Horváth Márton, Jencz Péter, Jerán Sándor, Jernye Demeter, Ilonás Melentics, Javorszki András, Kiss Ferenc, Karácsony Sándor, Kocsis Mihály, Koszos János, Kovács Flóra, Kovács Ferenc, Küllös Balázs, Kunos Mihály, Krizsán Péter, Kiss Imre őrmester, Knizel Gyula, Kocsó István, Kiss Gábor, Kincses Sándor, Kvasz György, Kocsán Pál, Kovács Szegegy János, Kun Mihály hadapród, Kürtösi József szakaszvezető, Győri Kiss István, Lezó János, Lindeisz Pál, Lenárd Kálmán, Molnár Lajos, Merő György, Muzslai Sándor, Nagy Sándor II, Nagy János, Nyikorács János, Nyikola János, Naumov Dávid, Oláh Jenő, Ország Sugár, Pocsai Mihály, Purlán Miron, Purda János, Papp György, Pupa Pál, Petrika Péter, Purza Miklós, Rozsnyai Ferenc, Restye Tivadar, Riez György, Szekeres Károly, Szim Imre, Szakács Péter, F. Szücs István, Szekeres István, Szavák Ignác, Szücs András, Sinka János, Szolomie Miklós, Sztvorea János, Schneider János, Sárközy Mózes, Szverai János, Turák Rezső, Tatar György, Uher János, Ungi Imre, Ursoz Elek, Varga István, Vajda Miklós, Vékás Vazul, Varga György, Varga Sándor, Viczián Pál, Vutan Tivadar hozzátartozói a visszamaradt (náluk talált) tárgyakat a magyar kir. nagyvárad 4. honvéd pótzászlóalj gazdasági hivatalnál (Rulikóvszky-utí József főherceg laktanya) megfelelő igazolás mellett minden esütőtörök del után 3-6 óra között átvehetik. Vidékiek az elesett halála idejének és helyének, ezred, zászlóalj, század és tábori posta szám, esetleg egyéb személyi adataik megjelölésével postán forduljanak a gazdasági hivatalhoz.

Nagyvárad, 1915 október hó 20-án.

Steigerwald hadnagy,
gazdasági hivatal főnöke.

A SZOCIÁLIS MISSIÓ-TÁRSULAT előadásai.

Rónai Paula és Rónai Petra előadásai.

Tegnap délután 5 órakor utolsó nyilvános előadásukat tartották meg a Szent Orsolya-zárda disztermében Rónai Paula és Rónai Petra szociális missziós nővérek. Az előadásra megjelent a nagyvárad katolikus uri nők hatalmas gárdája s lelkesülten csatlakozott a megindított mozgalomhoz. A missziós nővérek megalakították a nagyvárad katol. Nővédelmi hivatalát, melynek középontja a budapesti szociális misszió társulat nővédelmi irodája.

A Katolikus Nővédő-egylet tagjainak száma nyolcvannal szaporodott a missziós nővérek hatalmas agitációja révén.

A missziós nővérek ma folytatják megkezdett nagyszabású működésüket s Rónai Paula missziós nővér ma délután az újvárosi leánykörben, Rónai Petra a váradvelencei leánykörben tartanak ismertető előadásokat. Hétfőn délután pedig gyakorlati előadásokat fognak tartani hölgyek részére a nővédelmi hivatal vezetéséről.

A missziós nővérek az Orsolya-zárda tanítónőképzőintézetének III. és IV. éves hallgatói részére 6 előadásból álló szociális kurzust tartanak. E szociális kurzusok tartását az ország minden katolikus tanítónőképzőjében a püspöki kar rendelete alapján tartják.

A tegnapi délutáni előadást Szilágyi Dózsa beszéde nyitotta meg, ki szociális működésre buzdította a jelenvolt hölgyeket. Ismertette az összejevetel tulajdonképani célját: a nővédelmi iroda megalakítását.

Azután Rónai Paula előadása következett, aki ismertette azokat a kellékeket, amik szükségesek ahhoz, hogy a nővédelmi hivatal tagjainak működése áldásos legyen.

Utána Rónai Petra missziós nővér a fiatalok bűnösök megmentéséről tartott előadást. Végül elbueszott a várad katolikus nőktől.

Végezetül dr. Személy Kálmánné mondott köszönetet a missziós nővéreknek s társadalmunk együttműködésre buzdította nagyvárad testvéreit.

Az előadáson megjelent a Szent Orsolya fejedelemasszonya: Pataky Mária Philoména is rendtársaival. A jelenvolt hölgyek névsora a következő:

Antonescu Mariska, Balogh Kálmánné, Barta Lászlóné, Berényi Dániel, dr. Bolkió Viktorné, Bócz Gézánné, Bulk Kornélia, Buhl Ferike, Buzássy Albertné, özv. Czallar Ferencné, Czigány Franciska, Cwek Kálmánné, Dajkovits Jánosné, Doján Margit, Dr. Echerolles Kruspér Istvánné, özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, Eleméry Ferencné, Farkas Etelka, Fekete Péterné, Polymár Mariska, dr. Fráter Imréné, Galgóczy Gizi, Gedeon Lászlóné, Gedeon Ilonka, özv. Grünwald Henrikné, özv. Gyulokay Antalné, dr. Gyöngyössi Istvánné, Halmos Andrásné, Hanzóly Istvánné, Harmath Károlyné, Hilinger Anna, Jablonszky Etelka és Erzsike, Jancsó Lajosné, Justh Károlyné, Justh Magda, özv. Kajaba Antalmé, Kajaba Mariska, Kazinezy Mária, Kiss Gáborné, Kiss Aranka és Rózsai, Kolozsváry Sándorné, Kolozsváry Margit és Erzsike, Kövér Ily, dr. Kutiák Agostonné, Lakatos Irma, Lukács Gusztávné,

Mana Lenke, Matos Klára, özv. dr. Márkus Lászlóné, Miskolezy Lili, Muresán Valérné, Nagy Ödönné, Nagy Sári, Nemes Mariska, Niekl Maria, Novák Kristófné, özv. Óváry Sándorné, Óváry Klára, özv. Olasz Ákosné, Pálffy Jenőné, Pally Lajosné, bilkei Papp Anna, özv. Pásztor Mórné, Pekarik Endréné, Pogánár Mariska és Ilonka, Sándor Albertné, Sándor Klára, Somogyi Gézánné, Somogyi Ili, Dr. Stokker Józsefné, Stettner Margit és Matild, Soukup Mária, Szabados Pálné, dr. Szemethy K. né, Szeghy Jolán, Tanay Viktorné, Tiacsek Sándorné, Tóth Lajosné, Török Gizella, Török Rozália, özv. Waltner Károlyné, Varró Domokosné, Vitális Ilona, Voronyák Olga, Vuicskics Julia.

35 méter helyett 25 méter.

Bűnvádi eljárás egy nagyvárad kereskedő ellen

Saját tudósítónktól.

Nagyváradon mindenki ismeri Kárpáti Miklós zöldfa utcai rovidáru üzletét, amely különösen a falusiak bevásárló helye. Mint ilyen már sokszor lett feljelentve különböző kisebb-nagyobb csalások miatt, azonban mindig tisztára mosva került ki a bíróság elől. Most egy újabb feljelentés lett téve Kárpáti ellen, amelyet azonban már súlyosabb bizonyítékok kísérnek.

Tegnapelőtt este 6 óra tájban megjelent a rendőrségen dr. Dayka Endre kapitánynál Teitelbaum Jakab gyomai sórnagykereskedő és előadta, hogy egy pár héttel ezelőtt bement Kárpáti Miklós zöldfa utcai kereskedésébe és vásárolt 5 vég szövetet 636 koronáért. Azonban mikor otthon utána mérte, azt tapasztalta, hogy minden vég 10 méterrel kevesebb, mint ahogy kívül rá volt vezetve.

A feljelentés azonban nem szolgált egészen pozitív adatokkal, mivel ellene különböző kételyeket is lehetett volna támasztani, azért dr. Dayka kapitány egy kétségkívül érdekes tervet gondolt ki, amely kellő eredményre is vezetett. Felajánlotta Teitelbaumnak, hogy menjen el azonnal Kárpátihoz és vásároljon ismét az előbbi szövetféléből, s azt mindjárt az üzletben mérjék átál. Kiküldte vele Dienes István és Méhes Lajos detektiveket is.

Ugy is történt minden. Teitelbaum bement az üzletbe, míg a két detektiv kint maradt az utcán. Teitelbaum kért a multikori szövetből, hangoztatva, hogy menyire meg volt vele elégedve. 4 véget vásárolt, most már valamivel drágábban kapta, összesen 448 koronáért. Már csomagolni kezdték, mikor betoppant a két detektiv, akik kijelentették Kárpáti előtt, hogy az árut utána fogják mérni.

És nem hiában fáradtak, mivel kiderült, hogy minden végben 35 méter helyett csak 25 méter volt, szóval mindegyik vég 10 méterrel volt rövidebb a kelletténél. Ugyanis a végek csatlóján a 25 méter jelzés 35-re lett kijavítva.

Kárpáti eleinte szabadkozott a pénz visszafizetése ellen, azonban mikor Dienes detektiv kijelentette, hogy dr. Dayka kapitány adta a pénzt a vásárláshoz, a homlokára csapott és lemondóan szólott:

— Ez már más!

A detektivek és a kiküldött tisztviselő

NESTLÉ-FÉLE

Csecsemők GYERMEKLISZT

gyermek és lábadozó legjobbatápláléka gyomor- és bélbetegségek után. Mindenkor kapható.

Próbadozot és tanúságos orvosi könyvecskét a gyermeknevelésről teljesen díjtalanul küld a Nestlé-féle gyermekliszt-társaság. Wien I. Biberstrasse. 38 e.

a szövetségekben lévő átjavított cédulákat lefoglalták, ellenben az úrut visszaadták Kárpátnak, aki Teitelbaumnak a pénzt visszatérítette.

Kárpáti különben az egész esetet téve

désnek mondja, s kijelentette, hogy nem volt szándékában senkit sem megkárosítani.

A rendőrség részéről Erlich fogalmazó folytatja tovább a nyomozást, amelynek rövidesen meg lesz a kívánt eredménye.

Szerbia katasztrófája.

Budapest, október 23. (Saját tud.) Berlinből jelentik. A Telegraphen Uniónak táviratozzák Szófiából, hogy Negotin körül félkör alakban állanak a Bulgárok. A város, amelyet ágyuznak, ég. A szerbek kétségbeesetten védekeznek, mert a visszavonulás a kiterjedt Negotin-mocsarak következtében katasztrófára vezethető.

A megerősített Pirot városát nehéz ágyúkkal lövik. A városból sok ezer lakos fehér zászlókkal ment a bolgárokhoz, kérve, hogy fogják el őket, mert napok óta éheznek.

A kumanovói bolgár győzelem hatása Olaszországban.

Budapest, október 23. (Saját tudósítónktól.) Rómából jelentik: Kumanovo elestének hírére három óras minisztertanácsot tartottak. Hír szerint Salandra felajánlotta a királynak lemondását. A király Sonninoval tanácskozik.

Secoló jelenti, hogy hír szerint Sonnino lesz a miniszterelnök, miután a király magáévá tette álláspontját.

A németek támadása előrehalad.

Berlin, október 23. A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Ujabb esemény nem történt.

Keleti hadszíntér.

Hindenburg tábornagy hadserege.

Kurland északi csucán orosz hajók jelentek meg. Lőtték Petroggét, Domesnevt és Gipkent és Domesnevnél gyengébb erőket szállítottak partra.

Szdevetől délre jelentékeny erővel ismételt orosz támadásoknak tegnap sem volt sikerük. Duknál e támadások heves szuronyharcokká fejlődtek.

Lipót bajor herceg hadsereg-csoportja.

A Vigonevszkojetó-tól délre az Oginszki esatorna melletti állásaink ellen intézett ellenséges támadásokat Linsingen tábornok hadseregeivel együtt visszautasítottuk.

Szartovejszktól nyugatra támadásunk tovább halad előre.

Kuklit elfoglaltuk.

Több mint 600 oroszot elfogtunk.

A bolgárok elfoglalták Negotint.

Baikán hadszíntér.

Visegrád mellett kieroszakoltuk a Drinán az átkelést és az ellenséget a helységtől délre emelkedő magaslatokról elűztük. Kövess tábornok hadserege rohammal elfoglalta az ellenségnek a Lukarica és Kosmin hegy közti állásait.

Gallwitz tábornok hadserege az ellenséget egy felső Palánkától keletre a Jasienicán át, másfelől a Moravától keletre az Alexandrovác Orjevo vonalból kivetette. Több mint 600 szerbet elfogtunk. A szerbek a kétoldalról jövő nyomásnak engedve a Kosalic-hegy—Slatina magaslat (281) közti állásaikból is hátrálnak.

Bolgár csapatok elfoglalták Negotint és Roglijevót.

Támadásuk Knyazeváctól keletre és délkeletre folyton előre halad és Pirotól délnyugatra véresen visszaverték a szerbek előretöréseit.

Támadásunk Montenegró ellen.

Cettinje, október 23. A cettinjei sajtóiroda jelenti:

A Drinánál és Grahovánál az osztrák-magyar csapatok hevesen támadták a montenegróiak állásait. Osztrák magyar aeroplánok utóbbi napokban több ízben átrepültek a Drina fronton Grahovától Divanig. Egy aeroplán Plevje felett is megjelent.

A pápa és Franciaország.

Lugano, október 23. A Corriere d'Italia munkatársa beszélgetést folytatott Amette bíborossal, a ki a minap érkezett Rómába. A bíboros kijelentette, hogy az olasz katolikusoknak szorosabb összeköttetést kell létesíteniük a franciákkal. A bíboros hanguloyozza, hogy ebben a világháborúban a pápának szükségképpen tartózkodó álláspontra kell helyezkednie és ama vádakkal szemben, a melyeket a pápa ellen pártoskodás címén emeltek, azt hozza fel, hogy a pápa Franciaországgal szemben mindig jó indulatot tanuzított.

Az antant hajói sikertelenül bombázták a bolgár tengerpartot.

Szofia, október 23. A bolgár főhadiszállás jelenti: A Felső-Timók völgyében csapataink elérték a folyó jobb partját. Macedóniában tovább üldözik az ellenséget. Rendkívül rossz időjárás következtében a front egyes részein a hadműveletek lassubbakká váltak. Délután 4 órától estig 12 angol és francia hajó bombázta az Egei-tengerpart vidékét. Különösen Porotlagos Maronta Makra és Dedeagacs nyílt helységeket, melyek nincsenek megerősítve. Az ellenséges flotta hadműveleteinek semmiféle katonai jelentősége nincs. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

..HIREK

Szacsvay Imre emléke.

Ma, vasárnap, október 24-én van 66-ik évfordulója, hogy 1849 október 24-én Budapesten a volt új épület udvarán a mostani Szabadság-téren vértanuvá avatta Hynau Szacsvay Imrét, városunk első alkotmányos nép képviselőjét, két társával: báró Perényi Zsigmond a főrendiház elnökével és Csernus Manóval együtt. Az ő nevüket is a többi függetlenségünkért és szabadságunkért elvérzett vértanuk neveivel együtt feljegyezte a történelem, emléküket pedig őrzi a nemzet.

Szacsvay Imre emlékét kegyelettel őrzi a nevével nevezett Szacsvay asztaltársaság is városunkban. Mert a vértanu kivégzésének évfordulóját hazafias kegyelettel szokta megünnepelni. Most ez alkalommal 25-én hétfőn tartja meg a vértanu emléknapiját a Szacsvay-asztaltársaság, melyre a következő meghívót bossátotta ki:

A „Szacsvay-asztaltársaság” Szacsvay Imre Nagyvárad város első alkotmányos népképviselője, a magyar függetlenségi iratnak egyik szerzője és vértanuja, gyászos, de dicső vértanu halálának 66-ik évfordulóján f. évi október 25-én emlékünnepelet tart.

Az ünnepély sorrendje:

1. Október 25-én (hétfőn) d. e. 9 órakor Szacsvay Imre emlékére gyászmise a Szent László templomban.

2. Gyászsistentisztelet után a Szacsvay-szobor megkoszorúzása.

3. Október 25-én (hétfőn) este 8 órakor a Szacsvay-asztaltársaság alkalmi társas összejövetele a Rimanóczy-vendéglőben (Körözs felől) következő sorrenddel: a) Elnöki megnyitó, tartja Kerekes Elek elnök, b) Ünnepi beszéd, tartja Eisele Sándor v. tag.

Ez emlékünnepeletre, a gyászsistentiszteletre, valamint alkalmi összejöveteleinkre városunk minden hazafiasan érző polgárát tisztelettel meghívjuk.

A Szacsvay-asztaltársaság nevében:
Kerekes Elek, Katona Mihály,
elnök, jegyző.

* Az új görög katolikus főesperes. Miklóssy István hajdudorogi görög katolikus püspök tegnap értesítette Fráter Barnabás alispánt, hogy az egyházmegye egyik főesperesévé Boros János szentszéki üllősköt nevezte ki. — Az új főesperes működési körébe fog tartozni Biharvármegye is.

* A Katolikus Kör keddi vetítőestéje. A Katolikus Kör keddi vetítőestélyén Rédey Kornél prematrei tanár fog előadást tartani a szerb háborúról, s rendkívül érdekes felvételekben fogja bemutatni a szerb harcteret s jeleneteket a szerb háborút kísérő eseményekből.

* Egy magyar század az elhunyt bajtársak lelki üdvéért. Maghatóan szép adományt küldött szerkesztőségünk útján a nagyvárad-i 37. gyalogezred 16. százada. Előbb ötven, majd újra ötven, összesen száz koreánát küldöttek, melyből misealapítványt tettünk a nagyvárad-ujvárosi plébánia templomban egy évenként szolgáltató szent misére a 37-ik gyalogezred 16. századának elesett hősei lelki üdvéért.

*** Vörös-Kereszt kitüntetés.**

Ferenc Szalvátor főherceg, mint az Osztrák-magyar monarchia Vörös-Kereszt Egyletének védnökhelyettese Gosztanyi István 37. gy. e.-beli tart. hadnagynak a Vörös Kereszt bronz díszméd adományozta.

*** Elhizottak felülvizsgálata.**

A Külügy Hadügy legközelebbi száma jelenti: Az elhizottság miatt felülvizsgált katonák hizottságának fokát az eddig kiállított orvosi bizonyítványokban nem részletezték eléggé úgy, hogy a felülvizsgálati iratok ellenőrzésére hivatott katonai hatóságok a szolgálatképtelenség mértékét pontosan sohasem bírálták el. Ezért most intézkedések történtek az iránt, hogy ezentul az elhizottak bizonyítványaiban: a test nagyságát és súlyát, a mell és a has térfogatát, a csontváz, izomzat, zsírpárnák állapotát és a szív működését is írják le, s minden esetben említsék fel azt is, hogy a test teljesítőképességét az elhizottság mily mértékben csökkentette.

*** Egy zászlós hősi halála.**

Ma délután 3 órakor egy fiatal hős zászlós tetejét helyezik örök nyugalomra a nagyváradi kórházba. Mint részvétellel értesülünk, Kristály Elemér a 4 ik honvéd gyalogezred fiatal zászlósa tegnap a kórházban egy súlyos operáció után meghalt. Kristály Elemér az orosz harctéren küzdött s ott kapott súlyos sebet, mellyel Holieson kezelték és meg is akarták operálni. Akkor azonban nem engedte magán végrehajtani a súlyos operációt. Legutóbb Nagyváradra hozták a súlyosan sebesültet, ahol elkerülhetlenné vált az amputálás, melynek következtében életét veszítette. A szép reményekre jogosító fiatal ember néhány évvel ezelőtt érettségizett le a nagyváradi főgimnáziumban még pedig jeles eredménnyel. A harctéren igazi hős volt. Az elhunytban Kristály Balázs gimnáziumi tanár a fiát gyászolja. — A temetés katonai pompával megy végbe délután 3 órakor.

*** Villamos világítás Biharpuspökiben.** A szomszédos Biharpuspöki község most ismét egy hatalmas lépéssel megy előbbre a fejlődésben. A község utjainak világítását tervezi, még pedig villannyal. A nagyváradi villamos telepről vezetnék be a községbe a villamos áramot. Ezáltal a lakosság is olcsó és modern világításhoz jutna.

*** Beteg vagy lábadozó tisztek jelentkezése.** Miazon tisztek (havidijasok) és tiszt- (havidijas) jelöltek, akik a harctérről visszatérve, betegségük miatt vagy mint lábadozók magánápolásban vagy magánkórházban a város vagy megye területén szabadságon vannak, vagy valamelyik pöttestnél vagy az állomáson könnyebb szolgálatot teljesítenek, kötelesek folyó hó 28-án d. e. 10 órakor nálam (Ór utca 5. sz. alatt) személyesen jelentkezni. Amennyiben valakit betegsége a személyes megjelenésben gátolna, ezen körülményt katonai orvosi bizonyítvánnyal tartozik igazolni. *Balihár* ezredes, állomásparancsnok.

*** Népies előadást tart ma,** vasárnap, d. u. 4 órakor a velencei kis városában Eisele Sándor a „Harmadik Hadi-kölcson” címmel. Tudják, hogy a minden szépért és nemes dologért lelkesülő polgárság nagy számban jelenik meg az érdekesnek ígérkező, hazafias célt szolgáló előadáson.

*** Fenyő István joghallgató hősi halála.**

Tegnap számunkban irtunk a nagyváradi jogakadémia hősi halottjairól s a láthatatlan végzet most újra elragadott egy törekvő, szorgalmas, fiatal életet. Fenyő István, a nagyváradi kath. jogakadémia IV. éves hallgatója nincs többé. Kiemlő piros vére megszentelte a földet s fiatal lelke elszállt örökre a tarnopoli csatamezőn. Tegnap délelőtt érkezett meg atyjához, Fenyő Sándor városi járásbírósi irodatiszthez a le-sújtó hír, hogy hadapród fia, István, október 13-án a Tarnopol körüli harcokban hősi halált halt. A járásbírósnál és az egész városban is mélységes megdöbbenést keltett a szomorú hír s a mélységes bánattal sujtott apát, kinek hősi halált halt István fia egyetlen gyermeke volt, nagyon sokan keresték fel őszinte részvétnyilatkozatukkal. A jogakadémia ifjúsága mélységes sajnálattal eltelve kollégájuk eleste fölött, ma táviratilag kondoleál a gyászba borult szülőknél.

*** A Gazdasági Egyesület rendkívüli közgyűlése.** A Biharvármegyei Gazdasági Egyesület folyó évi október hó 25-én hétfőn d. e. fél 12 órakor az egyesület székházában rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés tárgyai: 1. A III ik hadikölcsön jegyzése tárgyában az igazgató-választmány előterjesztése. 2. Indítvány és előterjesztések. Az idő rövidsége és a tárgy sürgőssége miatt külön meghívók nem fognak kibocsájtani. Nagyvárad, 1915. okt. 18-án. Az elnökség.

*** Adományok.** Revoczky Béla főhadnagy, századparancsnok Sarajevóból 10 koronát küldött szerkesztőségünkbe a Nagyváradfalván felépítendő templom javára. — Gábrily Lajos kanonok a hadiárvák részére 50 koronát juttatott hozzánk.

*** Levél Oroszországból.** Eber Béla a váradújvárosi róm. kath. fiúiskola tanítója augusztus közepén másodszor ment az oroszok ellen. — Szeptember közepe óta semmi hír nem érkezett tőle. Tegnap azonban a következő levelezőlapot hozta a posta: Szeptember 19 ike óta fogoly vagyok Oroszországban. Egészséges vagyok. — Még nem tudom, hogy hová fognak vinni. — A levelezőlap érthető örömet szerzett úgy az aggodó feleségnek, mint kartársainak.

*** A körhíntás adománya.** Tegnap délután beállított Deryei Imre tanoncot honi igazgatóhoz Erdélyi József közsémet nagyváradi körhíntatulajdonos. Erdei elmondta, hogy mint markotányos már egy évinél több idő óta járja a világháború hartereit és ezalatt az idő alatt oly nagy szerű munkáját látta a Vörös Keresztnek, hogy az minden áldozatot megérdemel. Az ott látott lélekemelő dolgok hatása alatt elhatározta, hogy jövedelméből a világháború tartama alatt évnegyedenkint 30-30 koronát adományoz a Vörös-Kereszt javára. Ugyanekkor mindjárt az első negyedévre a 30 koronát le is fizette. A követendő szép cselekedet minden felenagy elismeréssel találkozott.

*** Szánkák bejelentése.** A temesvári cs. és kir. katonai parancsnokság 37514-1915. számú megkeresése alapján felhívom mindazon szánkatulajdonosokat, a kiknek teherszánka, személyszállító szánka és kézi szánka (ródlí avagy másféle szánka) van birtokukban, valamint a szánkakészítéssel foglalkozó kocsigyártó iparosokat, miszerint a birtokukban levő szánkák számát és minőségét, valamint a minőség szerint azt, hogy a teherszánkának mennyi az önsúlya, a személyszállító szánka pedig egy avagy kétfogatú e, a város tanácsa katonai ügy-

osztályánál (Városháza II. emelet 32. számú szobába) a folyó évi október hó 30 ig mulhatatalannul jelentsék be. Egyben ugyaneze határidő alatti jelentkezésre hívom fel mind azokat az iparosokat és mesterembereket, akik szánka készítésével szoktak foglalkozni, avagy annak készítéséhez is értenek. Végül megjegyezni kívánom, hogy a szánkának átvétele, illetve megvásárlása esetén alj- és oldaldeszkákkal kell ellátva lenniök. Nagyvárad, 1915. okt. 18. Rimler Károly, polgármester.

*** Gyűjtés a várad-ujvárosi róm. kath. fiúiskolában.** A „Zsófia Országos Gyermekszanatorium Egyesület” felkérésére a várad-ujvárosi róm. kath. fiúiskola tanulói gyűjtést rendeztek a háború szerenésélen beteg árvái részére. Gyűjtötték a IV. osztályból: Aichon R. 20 f., Ács L. 35 f., Ács S. 2 K 20 f., Bakó S. 60 f., Bibari S. 8 K, Bugner Gy. 1 K, Darabanth P. 2 K 10 f., Dombi B. 2 f., Dombi Gy. 72 f., Dombi L. 1 K 04 f., Fekete J. 70 f., Galamb L. 3 K 40 f., Gerhardt F. 1 K 04 f., Heisler T. 1 K 40 f., Hegedüs Z. 40 f., Herceg K. 10 f., Herr J. 2 K 16 f., Hirni J. 5 K. 53 f., Imre J. 02 f., Karner B. 5 K 94 f., Koller L. 20 f., Kovács L. 1 K 56 f., Liptay G. 52 f., Mertz J. 1 K 30 f., Mertz K., 20 f., Mezey J. 40 f., Mokos J. 2 K, Nagy K. 10 f., Németh A. 35 f., Németh L. 04 f., Pataky K. 3 K, Papp S. 6 K 02 f., Ráksi S. 33 f., Rottensteiner J. 20 f., Sajti J. 3 K 60 f., Störer J. 1 K 50 f., Schier F. 70 f., Szlafkay F. 1 K 50 f., Töttös K. 1 K, Fax F. 12 f., Ujfalusi L. 24 f., Vics E. 50 f., Dudás Gy. 50 f., Bene L. 94 f., Opra M. 40 f., Lovass L. 1 K 60 f. **Összesen 64 korona 08 fillér.**

A III-ik osztályból: Arany E. 1 K, Bihar B. 4 K 40 f., Besenyi J. 06 f., Csernák A. 1 K, Bogyó S. 1 K 80 f., Csizok B. 70 f., Csóti Gy. 50 f., Faludi L. 40 f., Fuchs K. 90 f., Gulyás J. 7 K 37 f., Hankovits A. 1 K 02 f., Hazlinger J. 2 K, Hotya G. 50 f., Jakab J. 2 K 30 f., Jancsó L. 4 K 40 f., Joó L. 2 K 60 f., Juhász L. 36 f., Kereszty B. 3 K 50 f., Kiss A. 74 f., Kollár S. 36 f., Kozák J. 80 f., Langaschek F. 10 K, Mayer F. 1 K 50 f., Mamenyák G. 8 K, Mezey D. 1 K, Monory J. 1 K, Nagy Gedeon 2 K, Nemes J. 90 f., Németh A. 4 K, Porezán J. 20 f., Porezán L. 30 f., Ravazzini A. 60 f., Renner L. 10 f., Salmeczi E. 1 K, Schedlinger 40 f., Schumann 8 K 40 f., Szabó D. 2 K, Tauszik F. 4 K 70 f., Tóth B. 1 K 66 f., Ujfalusi Z. 70 f., Ujvári L. 60 f., Vajnovszky K. 40 f. **Összesen 89 K 78 fillér.**

I. osztályból: Halmos Lacika 1 K, Henszler Feri 50 f., Perényi Sándor 4 f., Szücs Lajos 7 f., Puskás János 18 f., Pogácsás Tibor 10 f., Jancsó Barna 20 f., Ceurilla Károly 10 f., Rechendor János 10 f. **összesen 2 K 29 fillér.**

II. osztályból: Petrovics Misike 8 K, Szeder János 1 K 50 f., Pászai Károly 6 K 50 f., Dolák Árpád 1 K 90 f., Kiss Sándor 1 K 40 f., Csizok János 72 f., Német József 2 K 50 f., Kereszty Pali 1 K 14 f., Stiedl József 4 K 40 f., Báthy Zolika 2 K 20 f., Hankovits Béla 2 K 80 f., Joó Sándor 1 K 30 f., Hegedüs László 40 f., Rácz János 4 K 10 f., Körösi János 68 f., Haranghy Lacika 4 K, Dombi Dezső 4 f., Rimóczy Ferenc 2 f., Lányi Gyula 2 f., Szilágyi József 10 f., Pencz István 2 f., Papp György 20 f., Főző L. 2 f., Szauer Gy. 40 f., Kör R. 2 f., **Összesen 44 K 38 fillér. Összesen a négyosztályból 200 K 52 fillér.**

*** A Vörös-Kereszt Egylet vetítéstélyén** felülizettek: Gróf Széchenyi Miklós, Spett Gyula 50-50 K. Béró Lu-zsénszky Lenke, Markovics Antal és neje, özv. Echerolles Kruspér Sándorné, Grócz Béla, Sztaniszlavszky Adolf, Fráter István (Gálospetri), dr Zigre Miklósné 20-20 kor. Obrincsák István 19 kor. Dr Radu Demeter 18 kor. Dr Fráter Imre, Vass Bertalan, Gabrielly Lajos, Farkas István gyógyszerész, Smetka L. Odön, Karácsonyi János, Bócz

Géza, Reidner Károly, Brám Lőrinc, tordai Molnár Géza, Harmathy Károly, özv. Gyurkovics Kornélné, Buzássy Albertné, Reismann Mórné, dr. Lestyán Endre 10-10 kor. Lopussny Gyula, dr. Vueskies Gyula, Szirmay L. Árpád 9-9 kor. Gellért László 8 kor. Ipolyi-Keller Gyula. Lábán Lajos dr. 6-6 kor. Dr. Némethy Gyula, özv. Szikszay Lajosné 5-5 kor. Német István, Imrik S. Zoltán, Krausz Samu 4-4 kor. Móri Ernő 3-40, Papp Dezső, dr. Várszeghy Lajos, özv. Zweek Kálmánné, Des Echerolles Kruspér Istvánné 3-3 kor. Magyar 280, N. N., N. N. 2-2 kor. Popper Laci 1-40, N. N. 1-40, Jánossy Janka, N. N., N. N. 1-1 kor. N. N., N. N. 40-40 fillér.

*** Pályázat katonai téli ruhák szállítására.** A m. kir. honvéd központi ruhatár 9634. számú hirdménye alapján közöljük az érdekeltekkel, hogy a m. kir. honvéd központi ruhatár parancsnoksága a m. kir. honvédség részére az 1916. évre szükséges hósapka, gyapju keztyű, lábikravédő, hátizsák, gyalogsági kardbajt, lovasági kardbajt, felesatoló sarkantyú, kulacs, lóvakaró, cipésszerszámok, szabószerszámok, fejsze, fűrés, lámpa, kőpesszomb, olóngomb, lókefe stb. cikkeknek 1915. évi december hó 31. től 1916. évi január hó 31. ig terjedő szállítására nyilvános pályázatot hirdet. Az ajánlat ezen cikkek szállítására 1915. évi november hó 5. délelőtt 9 óráig a m. kir. honvéd központi ruhatár parancsnokságához (Budapest, Elűök u. 1.) nyújtandók, vagy postán küldendők be. Bővebbet a kamara hivatalában lehet megtudni a hivatalos órák alatt. Nagyvárad, 1915. okt. hó 22. A nagyvárad kereskedelm és ipar kamara.

*** A Vöröskereszt Egylet** céljainak érdekében adakoztak 1915. október 17-től október 23-ig: Dr. Márkus Lászlóné vetítő est jegyért 20 K, dr. Gyöngyössi István Kerékjártó Duci hangversenyének jövedelme 153-26 K. Ugyanakkor felülfizettek: dr. Miskolczy Ferencné 4 K, N. N. 2 K, N. N. 1 K, N. N. 40 fillér, N. N. 40 fillér.

*** Értesítés.** A Polgári Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy a nála jegyzett II. kibocsátású hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények ellenében átvehetők.

*** Három liter Családi rumot** készíthet bárki pár perc alatt a Farkas féle családi rum-kivonattal. Ára 60 fillér. Családi thea kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

*** A Nagyvárad Hitelbank** rt nál jegyzett II. hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények beszolgáltatása ellenében átvehetők.

*** Bükkszásztűzifa** prima, száraz kapható 100 cm. magas és 150 cm. széles méretekben termelt erdei métréknél 12 korona 10 filléres árban. Kabaláspataki erdőnkben Mezőtelegd mellett. Sternberg-czég: Fugyvásárhely.

*** Családi rum vaniliával vagy ananász** izel literje K 320. Mindenféle likör essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 120. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

*** Kiadó november elsejére Rákóczi ut 7. szám** négy szoba fürdőszobával, Koröseteca 15. sz. öszobás modern ujlakás, Értekezni ott és Oláry I. egnél

*** Egy nagy raktárhelyiség** a Szacsvaszta 11. számú házban AZONNAN kiadó. Értekezni a Gazdasági és Iparbankrt.-nál

*** Köhögés, hurut, rekedtség, olnyalkásodásnál** használjon kizárólag: Farkas-féle hurut-szeletkét. Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B. Telefon: 13-02.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárdája épület.

*** Hogyha megállnak a vonatok.** Az utasoknál főleg katonaságnál föltétlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált tej és tejpor, csokoládé, szardínia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Domány féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kgr. 3 Kor. 60 fill. Kiesinyben süveges, kocka és kristályeukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyílik, kapható u. m. Sósáring, osszé, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Tálire tea vásár megkezdődött. Kapható valódi langyal gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drb. 45 fillér. 1 üveg Diana sósborsósz 56 fillér. Vigyázat! Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag Aszódi Mihály Kossuth utca Sas palota és Rákóczi-ut. Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságoknak, külön ajánlat. Telef. sz. 635.

Falusi fuvarosok az egész téli időnyre fuvarozásra felvétetnek. Kapucinus-utca 19. sz.

*** Kiadó lakások.** Ösi-tér 14. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzlethelyiség azonnal kiadó. Értekezni a Polgári t. karéknál.

Legujabb táviratok.

Berchtold és Take Jonescu.

Budapest, okt. 23. (Saját tudósítónktól.) A bécsi távirati iroda az Agence Telegraphique Roumaine útján közli a hadbanálló Berchtold exkülgyminiszter nyilatkozatát, amely szerint Take Jonescu szeptember 22 én közölt, állítólag Berchtolddal 1912 ben, 1913 ban folytatott intervjua a mesék birodalmába tartozik.

Francia csapatok indulása Szalonikiból.

Budapest, október 23 (Saját tudósítónktól.) Athénből jelentik: Nagy számú francia csapatok elindultak Szalonikiból a szerb frontra.

A fontos szerb Dunakikötők a bolgárok birtokában.

Budapest, október 23. (Saját tud.) Szófiából jelentik: Az összes fontos szerb Dunakikötők a bolgárok birtokában vannak. A központi csapatok állandó harcokban 40 kilométernyire hatoltak be Szerbiába.

Elesett francia papok.

Zürich, október 23. A luzerni Vaterland írja: Egy francia lelkészről arról értesülünk, hogy 3500 az eddig elesett francia lelkészek száma. Ezekhez járul még 2300 papnövendék. Ebben látszik annak a francia törvénynek hatása, mely a papokat aktív szolgálatra kényszeríti.

Üszkőb nagy részét elfoglalták a bolgárok.

Budapest, október 23. (Saját tud.) Radoszlavov miniszterelnök a M. T. értesülése szerint a következő táviratott intézte Panseov Doreff budapesti bolgár főkozaulhoz:

Szófia, okt. 23. Timók völgyében csapataink átkeltek a folyó balpartjára Knajazevác és Zajeesár között. Knajazevácért hevesen harcolunk. Macedóniában heves küzdelem után csapataink elfoglalták Üszkőb városa legnagyobb részét. A küzdelem még folyik. Többi csapataink változatlanul folytatják offenzívájukat.

Egy orosz támadás sikertelensége a besszarábiai határon.

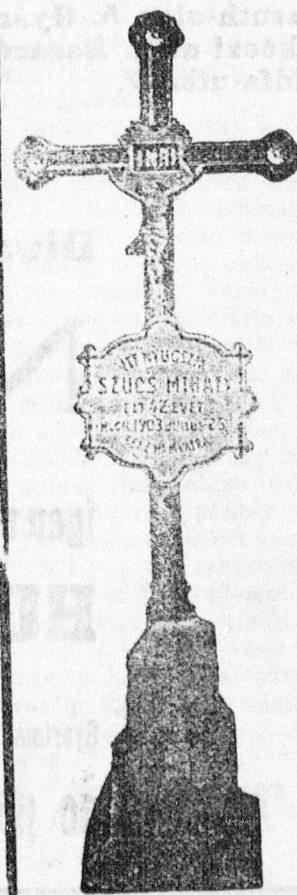
Budapest, okt. 23. (Saját tudósítónktól.) Czernovitzból jelentik: A besszarábiai határon Dobronouctól északra tegnap délután az oroszok tüzéségi előkészítés után megtámadták hadállásainkat. Heves, sikertelen közeli tusa után felhagytak a kísérletezéssel.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Vasárnap délután: Zsuzsi kisasszony.
Vasárnap este: Lengyelvér.
Hétfőn: Lengyelvér.
Kedden: Sybill.
Szerdán: Taifun.
Csütörtökön: Lyon Lea.
Pénteken: Cigányszerzem. (Pakszi Margit vendégfellépte.)
Szombaton: Sulamith (Pakszi Margit vendégfellépte.)
Vasárnap d. u.: Korzó szépa.
Vasárnap este: Erdészleány. (Dij. Förster Kristi.)

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Olcsó és szép sirtkeresztek

cement alappal fejfák, sirtablak domborura préselt betűkkel kaphatók

Maár Lajos és Testvére
lakatosoknál
Teleky-u. 45.

NAGYVÁRAD VÁROS		
VILLAMOS MŰVE		
IRODA ÉS RAKTÁR:		
TELEFON 514.	NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.	TELEFON 514.
 Főszerező telefonja 55.	Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a WOLFRAM LÁMPÁK ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül ház- hoz szállítjuk. Egész éjjel ügyele- tes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erő- átviteli berendezések felszerelését. Csil- lárok, izzólámpák állandóan nagy vá- lasztékban kaphatók. Villamos moto- rok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.	 Főszerező telefonja 55.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hiva-
talától.
23292—1915. szám.

Hirdetmény.

A tölgy és fenyőkéregért, a gubacsért va-
lamint a tölgyfakivonatért követelhető leg-
magasabb árakról.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hi-
vatala a m. kir. minister 3464—1915.
M. E. sz. rendelete értelmében tudomá-

sára hozza az érdekelteknek, hogy fenti
anyagokról követelhető legmagasabb ára-
kat feltüntető Belügyi Közlöny a rendőr-
kapitányi hivatal II. emelet 18. számú
szobájában október hó 30. áig közszem-
lére lesz kitéve, mikor is d. u. 3—5
óraig bárki megtekintheti, és köteles az
abban foglaltakhoz tartani magát.

Nagyvárad, 1915. október 17.

Rendőrfőkapitány.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hiva-
talától.

23292—1915. szám.

Hirdetmény.

a gubacs forgalomba hozatalára.

Nagyvárad város rendőr kapitányi hi-
vatala a 3463—915. M. E. sz. rendelet
értelmében a gubacs forgalomba hozata-
lát illetőleg felhívja a Nagyvárad város
területén levő gubacs tulajdosok figye-
lmet, hogy a gubacs forgalomba hozata-
lát illetőleg ugyanazon rendelkezések
irányadók, amelyek a tölgy és fenyőké-
regre nézve ezen hirdetmény kibocsájta-
sával egyidejűleg már közzétettek.

Aki ezen rendelkezéseket nem tartja
be, hasonlóan az előző hirdetményhez
képest 2 hónapig terjedhető elzárással és
600 kor. pénzbüntetéssel sújtatik.

Nagyvárad, 1915. október 17

Rendőrfőkapitány.

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz.
alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kos-
suth-utca 2. sz. házában két kétszobás lakás
kiadó. értekezhetni a Polgári takarékpénz-
tárnál.

* **Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 5.
szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jut-
ások áron azonnal eladó. Részletes feltételek megte-
kintők Kossuth-utca 3. szám alatti irodában. Hun-
gária cipőgyár r.t.

<p>Nagyvárad fióközletek : Kossuth-utca 5. Gyárépület. Rákóczi-ut 2. Bazárépület. Zöldfa-utca 7.</p>		<p>Nagyvárad fióközletek : Kossuth-utca 5 Gyárépület Rákóczi-ut 2. Bazárépület. Zöldfa-utca 7.</p>
<p>Divatos Elegáns</p> <p>NŐI CIPŐK</p> <p>az őszi saisonra</p> <p>igen nagy választékban, szabott gyári árakon kaphatók a</p> <p>HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R.T.</p> <p>fióközleteiben.</p> <p>Gyártmányaink izékes kialakításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.</p> <p>50 fióközlet az ország összes nagyobb városaiban.</p>		